

**PROFESOR DR. FRANZ HOCHEGGER,
ŘÁDNÝ PROFESOR KLASICKÉ FILOLOGIE
NA KARLO-FERDINANDOVĚ UNIVERZITĚ
V PRAZE, ŘEDITEL AKADEMICKÉHO
GYMNÁZIA VE VÍDNI**

Karla Vymětalová

„Die philosophischen Kurse, ein Zwitterding zwischen Gymnasium und Universität, konnten weder der verkümmerten allgemeinen Bildung aufhelfen, noch auf die Fachstudien gründlich vorbereiten. Die Methode des Unterrichts bewegte sich auch hier im Memorieren und Abfragen behördlich geachter Lehrbücher und war schon durch den Lehrplan behindert, die Beziehungen und den Bildungsgehalt der Unterrichtsgegenstände zu erfassen und verwerten. Mancher in einem Fache tüchtige Lehrer verstand es wohl, in diesen Anregungen zu geben und seine Schüler zu fördern, aber in der Regel auf Kosten aller anderen Fächer, die er zu lehren genötigt war, obwohl er davon oft nicht mehr als seine Schüler verstand. ... Was man Universität nannte, war ein Aggregat theologischer, juridischer, medizinischer Fachschulen. Die philosophische Fakultät, in welcher das Wesen des akademischen Unterrichts am reinsten hervortritt, und welche allein in die grundlegenden Methoden der Geistes- und Naturwissenschaften einzuführen vermag, fehlte gänzlich. Dem fähigen Dozenten war die Hand gebunden durch zensurierte Kompendien und Kollegienhefte, dem Hörer durch die vorgeschriebenen Dozenten und die wohlzumessenen Dosen des Lehrstoffes. Lehr- und Lernfreiheit, welche Weise gebraucht zur Selbstständigkeit des Denkens und Handelns erziehen, fanden keinen Raum. Der wissenschaftliche Apparat, Sammlungen, Institute, Seminare, welche die Forschung in keinem Fache entbehren kann, mangelten gänzlich. Akademischen Nachwuchs zu gewinnen, überliess man dem Zufalle sogenannter Konkursprüfungen. Litterarische Leistungen hätten jedem Bewerber um eine Lehrkanzel leicht gefährlich werden können.“¹

Těmito výstižnými slovy charakterizoval stav středního a vysokého školství v rakouském soustátí v první polovině 19. století profesor Wilhelm Hartel. A byť tato slova byla vyřčena až několik desítek let poté, odrážela tristní

¹ Řeč prezidenta 42. shromáždění německých filologů a školských pracovníků ve Vídni, dvorního rady prof. Wilhelma von Hartel. Verhandlungen der zweiundvierzigsten Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner in Wien vom 24. bis 27. Mai 1894, Leipzig 1895, s. 7.

stav učitelského stavu, nedostatky v metodice výuky, absenci moderních učebnic i nových předmětů odpovídajících technickému i vědeckému pokroku společnosti dané doby, narůstající zpoždění za univerzitami v jiných, především německy hovořících zemích, nedostatečný počet mladých vědeckých sil atd.²

Reformy výuky, požadované během bouřlivého jara 1848 i samotnými studenty, jsou spojovány zejména se jmény profesorů Simona Hermanna Bonitze a Franze Serafina Exnera³ a s hrabětem Leo Thunem von Hohenstein,⁴ který v letech 1849 až 1860 byl – jako ministr kultu a vyučování – hybnou silou veškerých reforem, jejichž cílem bylo nejen vytvořit pevné intelektuální zázemí vědeckému a učitelskému dorostu, ale poskytnutím vyššího všeobecného vzdělání za podstatného užití starých klasických jazyků a literatury i vytvořit kulturní a duchovní pojítko středních a vyšších vrstev společnosti v mnohonárodnostní rakouské monarchii.⁵

² Viz HAVRÁNEK, Jan (ed.): *Dějiny Karlovy univerzity 1348–1990*. III. díl. 1802–1918. Praha 1997, s. 99nn; *Die deutsche Karl-Ferdinands-Universität in Prag unter der Regierung seiner Majestät des Kaisers Franz Joseph I.* (dále jen *Die deutsche Karl-Ferdinands-Universität*). Prag 1899, s. 381nn.

³ K životu a činnosti obou viz mj. *Simon Hermann Bonitz' Verdienste um die österreichische Mittelschule*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 65. Jhg., 1914, s. 532–543, 634–639; MEISTER, Richard: *Exner, Franz Seraphin*. Neue deutsche Biographie 4. Band. Berlin 1959, s. 698nn; PRANTL, Carl von: *Exner, Franz*. Allgemeine deutsche Biographie 6. Band. Leipzig 1877, s. 447nn.

⁴ FRANKFURTER, Salomon: *Graf Leo Thun-Hohenstein, Franz Exner und Hermann Bonitz. Beiträge zur Geschichte der österreichischen Unterrichtsreform*. Wien 1893; LENTZE, Hans: *Die Universitätsreform des Ministers Graf Leo Thun-Hohenstein*. Wien 1962.

⁵ Na význam klasických jazyků pro výchovu státní službě oddaného úředníka bylo průběžně poukazováno při setkáních s učiteli středních škol. Viz *Řeč ministra kultu a vyučování svobodného pána Gautsche von Frankenthurn, pronesená na 42. shromáždění německých filologů*. In: *Verhandlungen der zweiundvierzigsten Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner in Wien von 24. bis 27. Mai 1894*. Leipzig 1894, s. 3. „Die philologische Arbeit fördert aber auch jene Eigenschaften, welche für das öffentliche Wirken unerlässlich sind. Indem sie der Worte wahren Wert und richtige Bedeutung lehrt, erzeigt sie die Abneigung gegen die Phrase und leitet dazu an, sich in die Denk- und Sinnesweise ferner Zeiten und anderer Menschen zu vertiefen, fremden Empfindungen mit Selbstentäußerung treu nachzugehen. Die öffentliche Thätigkeit zumal in einem Staate, welcher aus mannigfaltigen Teilen historisch erwachsen, von verchiedenen Völkern bewohnt ist, heischt sie nicht eine fortwährende Bestätigung eben dieser Kraft, wenn man der Vielheit historischer Erinnerungen, politischer, sozialer Meinungen gerecht werden, sie verstehen und achten will? Mag mehr weniger jede philologische Beschäftigung mit Sprachen, diesen ersten Kuntschöpfungen des menschlichen Geistes, solche Wirkung üben, erfahrungsgemäss geht sie von den antiken Sprachen am vollsten und reichsten aus, weil diese uns zugleich eine Litteratur vermitteln, welche den edelsten Inhalt in einer Einfachheit, Ursprünglichkeit und künstlerischen Vollendung darbietet, wie keine andere.“

Na diskuzích, jež probíhaly ve vášnivém tónu zejména na stránkách odborných časopisů,⁶ ale i těch, jež byly čteny širší veřejností, se podíleli velmi často i ředitelé a učitelé gymnázií, kteří – vedeni vlastními zkušenostmi z praktického pedagogického působení, ale i pod vlivem názorů přicházejících sem ze sousedního Německa, zejména Pruska – se snažili přispět svým dílem k vytvoření vlastního „modu vivendi“ rakouského středního a vysokého školství. Jedním z nich byl i Rakušan, profesor dr. Franz Hochegger, kterému – přestože ve své době byl výraznou osobností, uznávanou po odborné stránce jak kolegy, tak i úředníky na ministerstvu kultu a vyučování, doposud v odborné literatuře nebyla věnována větší pozornost.

Pramenem k bližšímu poznání jeho „curriculum vitae“, které v mnohém odráží peripetie proměn školní výuky v 19. století, jsou především osobní materiály v archivech univerzit, na nichž studoval či působil,⁷ dále nekrolog jeho spolužáka z vídeňské univerzity, univerzitního profesora Karla Schenkla v *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, v jehož redakci Hochegger dlouhá léta působil,⁸ hesla v biografických slovnících⁹ či zmínky v sumarizujících článcích a monografiích věnujících se dějinám filozofické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze.¹⁰

Franz Hochegger se narodil 4. října 1815 v Innsbrucku, kde navštěvoval gymnázium i následně na něj navazující dvouletý filozofický kurz, jehož absolvování bylo jedním z předpokladů pro přijetí ke studiu na univerzitu, aby se pak zapsal na samotnou innsbruckou „alma mater“. Cesta čerstvého absolventa středoškolských studií ke klasické filologii však byla poněkud kom-

⁶ Významnou roli sehrál především časopis *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, který začal v roce 1850 vycházet ve Vídni, a to díky širokému spektru svého obsahu, jenž zahrnoval odborné články, recenze odborných publikací, učebnic i článků ve výročních zprávách škol, zprávy z jednotlivých škol i ministerské výnosy, i díky skutečnosti, že byl vydáván v německém jazyce, což mu zajistilo pravidelnou distribuci přinejmenším v zemích Předlitavska. Od roku 1877 bylo možno odebírat *Zeitschrift für Realschulwesen*, o devět let později se na pultech knihkupectví objevil časopis *Österreichische Mittelschule*.

⁷ Österreichisches Nationalarchiv, AVA, Unterricht allgemein (1848–1940), Univ. Prag – Philosophie. Professoren F–J, sign. 5, fasc. Nr. 1129; Archiv der Universität Wien PH RA PN (Franz Hochegger).

⁸ SCHENKL, Karl: *Franz Hochegger. Nekrolog* (dále jen *Franz*). Nach einem im Vereine „Mittelschule“ in Wien am 30. Oktober 1875 gehaltenen Vortrage. Separatabdruck aus der *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*. Wien 1875.

⁹ Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1850. Band 2. Graz–Köln–Wien 1959, s. 343.

¹⁰ SICHERL, Martin: *Die Klassische Philologie an der Prager deutschen Universität 1849–1945*. Schriften der Sudetendeutschen Akademie der Wissenschaften und Künste, XX. Jhg., 1999, s. 285–337 (hic s. 290); *Die Deutsche Karl-Ferdinands-Universität*, s. 454. Ve III. dílu *Dějin Karlovy univerzity* z roku 1997 jeho jednoleté působení na stolici klasické filologie není vůbec zmíněno.

plikovaná. Již v mládí se u něj projevil výrazný talent na jazyky, díky němuž psal i hovořil jako rodilý mluvčí francouzsky, italsky, anglicky i španělsky, a proto své prvotní představy o studiu směřoval tímto směrem. Svůj původní plán studovat jazyky a literaturu však kvůli tehdejším nepříliš optimistickým výhledům v pedagogické praxi zaměnil za studium lékařství, které po dvou letech vyměnil za – opět nedokončené – studium na právnické fakultě. Důkladná znalost moderních cizích jazyků i latiny a řečtiny, široký kulturní přehled, schopnost samostatné tvůrčí práce v oblasti literatury¹¹ i hudby¹² jej posléze předurčily pro dráhu soukromého učitele, které se pak několik let věnoval.

Po vydání nového studijního pořádku v roce 1849, který změnil nejen postavení filozofické fakulty v rámci univerzity, ale zejména cíle a náplň její výuky, se však opět vrátil jako student na univerzitu, tentokrát do Vídně, kde si zapsal přednášky a cvičení z latiny, řečtiny a němčiny.¹³ Na filozofickou fakultu nastoupil v době, kdy ve středním i vysokém školství byl pocítován akutní nedostatek odborných sil vzdělaných již podle nového pořádku. Na univerzitách se to řešilo povoláváním mladých vědeckých pracovníků z univerzit ze zahraničí, zejména z Německa a Švýcarska, na gymnázia pak nastupovali na suplentská místa čerstvě dostudovaní, nebo ještě studující adepti učitelského povolání. To byl i Hoheggerův případ, když univerzitu opustil již v roce 1850, aby učil po několik let jako suplent řecký jazyk na vyšším gymnáziu ve vídeňské čtvrti Josefstadt.

Kontakt s univerzitou ale nepřerušil – nadále navštěvoval přednášky i cvičení historického oddělení filologického semináře. Zkoušky z klasické filologie, opravňující jej k pedagogickému působení na všech němec-

¹¹ V roce 1845 Hoheggerovi vyšlo ve Vídni tiskem jeho drama o pěti dějstvích „Suleika“, jež si v Kurzových dějinách literatury vysloužilo toto ocenění: „Die Dichtung, in welcher der Einfluss der romantischen Schule unverkennbar ist, verräth poetisches Talent und grosse Gewandtheit in der Behandlung der Sprache.“ Viz KURZ, Heinrich: *Geschichte der deutschen Literatur*. 2. Aufl., Leipzig 1873, s. 514; dále též SCHENKL, K.: *Franz*, s. 3. Jeho veselohra v španělském stylu „Für seine Dame selbst das Leben“ zůstala neotištěna. Viz http://de.wikipedia.org/wiki/Franz_Hohegger [cit. 20. 10. 2014].

¹² Mj. složil písně na slova Johanna Wolfganga Goetheho.

¹³ Jeho práce ve filologickém, později filologicko-historickém semináři, jehož byl dva roky řádným členem, byla následně, v dobrozdání komise vytvořené k posouzení jeho žádosti o habilitaci, charakterizována těmito slovy: „...unermüdlicher, nicht geregelter Fleiß, Gründlichkeit und Schärfe in Aufforschung der Einzelnen, Umsicht und Besonnenheit des Urtheils verbinden sich bei ihm mit einer sehr achtungswerthen, allgemeinen geistigen Begabung, und haben in diesem Vereine von seiner fernen Thätigkeit für den Unterricht und für die Wissenschaft die erfreulichen Erwartungen legen.“ Universitätsarchiv Wien (dále UAW), PH RA PN Franz Hohegger, dobrozdání komise ve složení prof. Bonitz, Grysar, Gomperz k žádosti Franze Hoheggera o připuštění k habilitaci ze dne 20. prosince 1851.

kých středních školách rakouské monarchie, složil před odbornou komisí v červenci 1851.¹⁴ Bohaté pedagogické zkušenosti, kterých nabyl již za své předcházející soukromé učitelské praxe, vlastní vědecké ambice i blízkost univerzity jej v únoru 1851 přiměly k sepsání žádosti adresované profesorskému sboru filozofické fakulty, v níž nabízel svou pomoc při výuce zejména řeckého jazyka, v němž se cítil být dostatečně odborně erudován. Své podání odůvodnil těmito slovy: „Da nun für dieses spezielle Fach an der Wiener Universität nur ein Professor liest, der beste seiner preiswürdigen Thätigkeit unmöglich bei dem steigenden Zudrange von Zuhörern mit sehr verschiedenen Graden der Vorbildung, seine Vorträge für alle gleichpassend einrichten kann, so glaubt der Unterzeichnete durch den Vortrag leichter Schriftsteller, namentlich solcher, die auf dem Gymnasium gelesen wurden, eine vielleicht nicht unfruchtbare Aushilfe, insbesondere für Anfänger bieten zu können.“¹⁵ Jeho žádost byla poněkud neobvyklá, poněvadž nesplňoval jeden ze základních požadavků k jejímu předložení, a to vlastnictví diplomu doktora filozofie. Ve svém zápise tento nedostatek vysvětluje jednak tím, že v předcházejícím životě neměl možnost jej získat, jednak množstvím práce v rámci jeho učitelského povolání. Na druhou stranu je třeba konstatovat, že jeho podání mělo i svou logiku. Na filozofické fakulty po roce 1849 nastupovali středoškolská absolventi v mnohem větším počtu než dříve a ponejvíce se orientovali na studium klasických jazyků, jejichž významná hodinová dotace v učebním plánu gymnázií, a v jejím rámci i posílení postavení řeckého jazyka, jim dávaly naději na profesní uplatnění. Vzhledem k nedostačujícímu počtu přednášejících i výrazným vědomostním rozdílům nastupujících studentů v klasických jazycích se mohly Franzi Hocheggerovi jevit jeho vyhlídky na kladné vyřízení žádosti jako nadějně.

Své odborné předpoklady, i aby splnil zákonem předepsané požadavky, doložil přílohou „häusliche Prüfungsarbeit“ nazvanou „Die Rede des Perikles in Thukydides L. II, K. 60–65“, což byl překlad části Thukydidova díla do němčiny, s latinským úvodem a německými vysvětlivkami. Současně ke své žádosti sepsal i program jím navrhovaných přednášek, které chtěl zaměřit prakticky, tj. „...über solche, namentlich griechische Klassiker, als da sind: Xenophon, Plato, Demosthenes, für angelernte Gymnasiallehrer eigens berechnete Vorlesungen zu halten, und dabei weniger auf Textkritik, literarhistorische oder philosophische Erörterung sich einzulassen, als vielmehr

¹⁴ Tamtéž, Dobrozdání komise k žádosti o habilitaci, adresováno profesorskému sboru, ze dne 20. prosince 1851.

¹⁵ Tamtéž, Dopis F. Hocheggera profesorskému sboru FF univerzity ve Vídni ze dne 25. února 1851.

sich auf eine genaue grammatische und sachliche Erklärung zu beschränken, und zwar der Beschaffenheit, wie sie dem künftigen Gymnasiallehrer besonders an österreichischen Gymnasien ersprießlich sein kann.“¹⁶

Hocheggerova žádost nevedla k jeho přijetí na vídeňskou filozofickou fakultu coby lektora, ale komise jmenovaná profesorským sborem fakulty ve složení profesori Bonitz, Grysar a Gomperz doporučila, aby v jeho případě byla využita výjimka umožňující prominutí předložení doktorského diplomu jako jedné z podmínek pro habilitační řízení, což bylo možné „bei den Männern, die in Folge wissenschaftlicher Leistungen einen ausgezeichneten öffentlichen Ruf gewiesen, oder bei denen ein besonderer, auf andere Weise nicht leicht zu befriedigender Bedürfnis der Lehranstalt dafür spricht. Der letztere Fall tritt nach dem obigen offenbar hier ein.“¹⁷ Kolokvium před zkušební komisí se konalo krátce nato, v lednu 1852. Na základě jeho uspokojivého výsledku i skutečnosti, že žadatel již více než rok vykonával učitelský úřad ve vyšších třídách gymnázia, a to s pochvalou,¹⁸ mu byla prominuta přednáška na zkoušku. Žádost profesorského sboru adresovaná na ministerstvo kultu a vyučování jím byla potvrzena přípisem z 20. března 1852, v němž byl Franz Hochegger jmenován soukromým docentem pro řeckou filologii.¹⁹

Dne 15. září byl jmenován jako „wirklicher Lehrer“ na katolickém gymnázium v Prešpurku, kde však latinský a německý jazyk vyučoval pouze jeden rok, aby přestoupil na vyhlášené gymnázium Theresianum ve Vídni, kterýžto přestup lze ze strany ministerstva vnímat jako jednoznačné uznání jeho pedagogických schopností i vědeckých ambicí.²⁰ První články, které uveřejnil ve výročních zprávách těchto gymnázií,²¹ vzbudily v odborných kruzích pozornost, i když spíše než novost tématu bylo recenzentem, profesorem Bonit-

¹⁶ Tamtéž, Program přednášek navrhovaných profesorskému sboru ze dne 25. února 1851.

¹⁷ Tamtéž, Dobrozdání komise k žádosti o habilitaci, adresováno profesorskému sboru, ze dne 20. prosince 1851.

¹⁸ „...und der Umstand, daß von einem Semester zu anderen die Anzahl der Lehrstunden und der Lehrgegenstände für ihn vermehrt ist, gilt als das gültigste Zeugnis von den anerkannten Erfolgen seiner Lehrthätigkeit.“ Tamtéž, Dobrozdání komise k žádosti o habilitaci, adresováno profesorskému sboru, ze dne 20. prosince 1851.

¹⁹ „In dieser Eigenschaft war er auch für die Heranbildung von Lehramtskandidaten aus nichtdeutschen Ländern Österreichs, besonders aus Lombardo-Venetien, thätig, welche Candidaten ihm durch das Ministerium zugewiesen wurden.“ SCHENKL, K.: *Franz*, s. 4.

²⁰ Drittes Programm des k. k. katholischen Gymnasiums in Pressburg am Schlusse des Schuljahres 1853, s. 24.

²¹ *De orationum in veterum historiis origine et vi brevis commentatio*. Drittes Programm des k. k. katholischen Gymnasiums in Pressburg am Schlusse des Schuljahres 1853, s. 3–12; *De satirae Horatianae origine et natura brevis commentatio*. Programm des Gymnasiums an der Theresianischen Akademie in Wien am Schlusse des Schuljahres 1854.

zem, ceněno „die angemessene Anordnung, klare vor allem phrasenhaften freie Darstellung und eine bezeichnende, die Frische eigener Beschäftigung wiedergebende Charakteristik der Reden in mehreren der bedeutendsten Historiker, machen diesen kurzen Aufsatz zu einem wolgelungenen abgerundeten Ganzen.“²²

Už v těchto letech začátků své pedagogické činnosti se naplno věnoval práci i tématům, která se školou, potažmo s výukou klasických jazyků na ní, souvisela. Stal se mj. pravidelným přispěvatelem časopisu *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, v němž mu v padesátých letech vyšly články *Die Klagen über die mangelhaften Leistungen im Latein an unseren Gymnasien* a *Über die Übung im Lateinsprechen am Gymnasium*,²³ kdy druhý článek, věnovaný procvičování latinské „konverzace“ na gymnáziu, navazoval na diskuzi, která se ohledně cíle a metodiky latinských jazykových cvičení vedla na shromáždění německých filologů ve Vídni. Redakcí výše jmenovaného časopisu byl Hochegger pověřen vypracováním přehledů o nových latinských gramatikách,²⁴ o italsky psaných mluvnicích řeckého jazyka,²⁵ a podobně jako jiní středo- i vysokoškolští učitelé sepisoval také krátká hodnocení článků publikovaných učiteli klasických jazyků ve výročních zprávách středních škol za jednotlivé roky.²⁶ Ministerstvem kultu a vyučování byl pověřen i revizí a přepracováním učebnic klasických jazyků, které byly určeny pro italská gymnázia.

V této době také vydal dílo, které v dalších vydáních, i přepracovaných,²⁷ provázelo studenty klasických jazyků na gymnáziích po mnoho let. V roce 1853 vyšla u známého vídeňského nakladatele Carla Gerolda první část jeho *Homeri Iliadis epitome*, jež o rok později byla následována druhým dílem zahrnujícím XI. až XXIV. zpěv Homérovy Iliady.²⁸ Sám autor se podrobněji cílem i metodikou v práci použitou zabýval ve dvou samostatných článcích

²² *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 5. Jhg., 1854, s. 582–583.

²³ *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 5. Jhg., 1854, s. 845–872; tamtéž, 10. Jhg., 1859, s. 368, s. 368–372.

²⁴ *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 7. Jhg., 1856, s. 771nn.; 10. Jhg., 1859, s. 574nn. a 715nn.

²⁵ *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 6. Jhg., 1855, s. 464nn.

²⁶ *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 7. Jhg., 1856, s. 264nn., 415nn.

²⁷ *Homeri epitome Fr. Hocheggeri*. In usum scholarum iterum edidit Augustinus Scheindler. Pars 2. Iliadis XI–XXIV. Wien 1882; *F. Hocheggeri Homeri Iliadis epitome*. In usum scholarum tertium edidit Augustinus Scheindler. Pars prior (A–K); Pars altera (Λ–Ω). Wien 1888.

²⁸ *Homeri Iliadis epitome. Pars prior Iliadis I–X*. Scholarum in usum edidit Franz Hochegger. Vindobonae 1853; *Homeri Iliadis epitome. Pars altera Iliadis XI–XXIV*. Edidit Franz Hochegger. Vindobonae 1854.

v Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, které lze chápat jako určitou reklamu vydávaného díla, ale současně i jako „preventivní“ obranu před případnými výtkami recenzentů.²⁹ Odvolává se přitom na to, že Homérova Iliada tvoří nejrozsáhlejší část povinné četby řeckých klasických autorů (dle Organisationsentwurf se četla nejméně tři semestry). V nezkrácené podobě tedy žáci četli šest, za zvlášť vhodných okolností až devět zpěvů díla. A proto: „Wird nun das Lesen eines Werkes so viele Zeit und Mühe verwendet, wie es thatsächlich mit der Iliade geschieht, so ist hiemit zugleich die Möglichkeit gegeben, das Ideal der Schullectüre, nämlich dass der Schüler nicht bloss schöne Bruchstücke, sondern ein schönes Ganze kennen lerne, also den Totaleindruck einer künstlerischen Composition mit der Einsicht in deren Plan gewinne, wenn nicht vollkommen, doch annäherungsweise zu verwirklichen.“³⁰

Rozsah Homérova díla přitom dle Hoheggera už na počátku četby odsuzuje učitele k výběru a zkracování, což je velmi obtížné zejména v případech, kdy učitel neučí řecký jazyk ve všech ročnících, nýbrž musí se na výběru vhodných částí domluvit se svým kolegou. Hoheggerovy *Epitome* měly být pomůckou, při jejímž vytváření zúročil své bohaté zkušenosti soukromého učitele i pedagoga na veřejné, státem spravované škole. Výsledek svého snažení shrnul v konstatování, že „die Iliade wird ihrem Hauptinhalte nach ganz, unverändert, in fortlaufender Erzählung gegeben. Es werden daher alle vier und zwanzig Gesänge derselben in ihrer Reihenfolge beibehalten und zwar so, dass es zum Verständnis ihres Zusammenhangs in der Regel keiner prosaischen Zwischenerklärung bedarf, am wenigsten einer solchen, die irgend einen Gesang in der Mitte unterbräche; und es erscheinen dieselben hiebei in jener verkürzten Gestalt, die durch kritische und pädagogische Gründe bedingt ist.“³¹

Mimořádná jazyková vybavenost i dosažené výsledky přispěly pravděpodobně i k jeho jmenování, kdy výnosem císaře Františka Josefa z 5. listopadu 1856 byl provizorně pověřen profesurou klasické filologie i vedením filologického semináře na univerzitě v Pavii, a to „mit der durch die dortigen Verhältnisse eben notwendig gewesen Beschränkung auf die lateinische

²⁹ Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 4. Jhg., 1853, s. 137–152; tamtéž, 5. Jhg., 1854, s. 799–810.

³⁰ HOHEGGER, Franz: *Homeri Iliadis epitome*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 4. Jhg., 1853, s. 138.

³¹ Tamtéž, s. 140.

Philologie“.³² Jeho pracovní aktivitu v místech, kde rakouská správa nebyla vítána, zhodnotil Karl Schenkl v Hocheggerově nekrologu těmito slovy: „Bei seinen Sprachkenntnissen, seinem rastlosen Eifer und seinem Tacte gelang es ihm unter den schwierigen Verhältnissen nicht bloss allgemeine Achtung zu erlangen, sondern auch sehr erfreuliche Erfolge im Unterrichte zu erzielen.“³³ Jeho italské působení však nemělo dlouhého trvání. Vyostření poměrů mezi Rakouskem a nově vznikajícím italským státem vedlo v roce 1859 k vyhlášení války, kterou Rakousko prohrálo, jež přinutila mnohé, mezi nimi i Franze Hocheggera, k odchodu z Itálie.³⁴

Na podzim téhož roku se však stal vážným kandidátem na obsazení stoličky klasické filologie na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě, která se uvolnila náhlým odchodem řádného profesora Ludwiga Langeho na univerzitu do německého Giessenu.³⁵ Ministr kultu a vyučování hrabě Leo Thun vysvětlil v dopise zaslaném císaři citlivost i specifčnost celé situace těmito slovy: „Die Schwierigkeit, bei der besonderen Gediegenheit der wissenschaftlichen und didaktischen Befähigung des letzteren (míně L. Lange – pozn. aut.), einen auch nur annäherungsweise genügenden Ersatzmann zu finden, hat sich bei der vorzugsweisen Wichtigkeit, welche nach der neuen Studieneinrichtung dem Unterrichte in der klassischen Philologie überhaupt zukommt, und für daran vollkommen entsprechende Vertretung an der Prager Universität nach dem Entgange einer so eminenten Lehrkraft um so dringender gesorgt werden muß, in dem Masse gesteigert, als die besonderen Verhältnisse an der Prager Universität es wünschenswerth erscheinen ließen, den erledigten Posten einem katholischen Fachmann zu übertragen.“³⁶ Pro Franze Ho-

³² Österreichisches Nationalarchiv, AVA, Unterricht allgemein (1848–1940), Univ. Prag – Philosophie. Professoren F–J, sign. 5, fasc. Nr. 1129, inv. č. 14789/1859, Dopis ministra kultu a vyučování hraběte Leo Thuna císaři ze dne 16. září 1859.

³³ SCHENKL, K.: *Franz*, s. 5.

³⁴ Důvodem pro stěhování řádných i mimořádných profesorů mohla být nejen zostřená mezinárodní situace (italsko-rakouská válka, 1849; francouzsko-německá válka, 1870; první světová válka, 1914), ale i změněná jazyková situace. Mnozí profesori opustili svá působiště i díky prosazení zemských jazyků v univerzitní výuce namísto dosavadního všeobecně užívaného německého jazyka (např. univerzity v Krakově, Lembergu, Praze).

³⁵ Řádný profesor pro klasickou filologii a literaturu Ludwig Lange působil v Praze čtyři roky (1855–1859). Stal se držitelem první stoličky klasické filologie po Georgu Curtiovi, v roce 1852 druhou, nově zřízenou stoličku klasické filologie obsadil vedle něj Georg Bippart. Všichni tři zde zmínění klasičtí filologové (Curtius, Lange, Bippart) byli na pražskou Karlo-Ferdinandovu univerzitu povoláni z Německa.

³⁶ Österreichisches Nationalarchiv, AVA, Unterricht allgemein (1848–1940), Univ. Prag – Philosophie. Professoren F–J, sign. 5, fasc. Nr. 1129, inv. č. 14789/1859, Dopis ministra kultu a vyučování hraběte Leo Thuna císaři ze dne 16. září 1859.

cheggera hovořilo několik věcí. Především by se tak elegantně vyřešila jeho obtížná existenční situace, do které se dostal po uzavření univerzity svým nedobrovolným odchodem z Pavie. Ministerstvo kultu a vyučování mohlo takto státní pokladně ušetřit i výdaje, které by s jeho finančním zabezpečením v nastalé situaci mělo. Posledním, ale ne nevýznamným argumentem byl předpoklad, že jeho finanční požadavky, přestože plat univerzitního učitele v Pavii byl vyšší než v Praze, budou mnohem menší, než kdyby byli v úvahu vzati adeпти pocházející z německého prostředí. Císař František Josef vyslovil svůj souhlas o několik dní později, 20. září 1859, a 22. listopadu 1859 jej jmenoval profesorem klasické filologie na univerzitě v Praze a spoluředitelem filologického semináře (vedl jej spolu s Georgem Bippartem).³⁷ Hocheggerovo působení na pražské univerzitě však mělo jen velmi krátké trvání a lze je vnímat, z pohledu Hocheggera i dějin univerzity, jako epizodické.

Už na podzim roku 1860 byl totiž povolán na žádost Unterrichtscommission do Vídně na místo ředitele nejstarší střední školy v Rakousku, Akademického gymnázia (Akademisches gymnasium). Škola, založená roku 1553, měla sice dlouhou tradici i vysokou prestiž, ale bylo nutné na ni mnohé změnit. Gymnázium se pro velký zájem studentů potýkalo s nedostatkem místa, což vedlo nejen k otevření paralelních tříd, ale i k tomu, že pětadvacetičlenný profesorský sbor uvolnil pro potřeby výuky svou sborovnu a scházel se v malé místnosti označené jako knihovna.³⁸ Změny bylo třeba provést v personálním zabezpečení profesorského sboru i v práci se studenty v hodinách. Nejvýznamnějším počinem Hocheggerova působení v čele Akademického gymnázia však bylo zbudování a slavnostní otevření nové školní budovy, která do dnešních dnů sídlí v I. vídeňském obvodu na Beethovenplatz 1. Parcela přenechaná škole z rozhodnutí císaře v oblasti, kde se rozšiřovala plocha města, se nacházela poblíž Schwarzenberského náměstí a zajišťovala škole výhodnou pozici i dostatek prostoru. Návrhem plánů stavby i jejím řízením byli pověřeni profesor Friedrich Schmidt a vrchní stavební rada Dombaumeister. Nicméně hlavní starosti spojené se stavbou nové i provozem staré školy spočívaly na řediteli Hocheggerovi. Nová budova v neogotickém slohu, v níž se nacházel i byt ředitele, byla postavena během tří let (od října 1863 do října 1866) a jejího slavnostního otevření se zúčastnil i sám panovník.³⁹

³⁷ Tamtéž.

³⁸ HOCHEGGER, Franz: *Zur Erinnerung an die feierliche Eröffnung des neuen k. k. akademischen Gymnasiums in Wien. Den 17. Oktober im Jahre des Heiles 1866*. Wien, Selbstverlag des Akademischen Gymnasiums 1866, s. 30.

³⁹ Krátký popis dějin gymnázia, průběhu stavby nové budovy i detailní zachycení její výzdoby byly zachyceny v spisku vydaném při příležitosti slavnostního otevření nové budovy Akademického gymnázia. Viz pozn. č. 38.

Nástup do ředitelské funkce změnil profesoru Hoheggerovi život. Znamenal definitivní přesun jeho odborného zájmu, který od této chvíle byl věnován zejména rakouskému střednímu školství a snahám o jeho reformu. Aktivně se účastnil všech debat kolem podoby středního školství, když na jednáních *Gymnasial-Enquête Commission* na podzim roku 1870, na něž byl přizván, bránil houževnatě klasické jazyky „als Kern des Gymnasialwesens“.⁴⁰ Jeho zájem o zkušenosti z jiných evropských států jej vedl k sepsání řady článků, které – otištěny v jednotlivých ročnících časopisu *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien* – postupně pojednávaly o školských systémech např. v Rusku, Francii, Belgii, Holandsku, Švýcarsku, Württembersku a Badensku. Příznivý ohlas článků přiměl autory (spolupracuje na nich s ministerským radou Adolfem Beerem) k rozšíření jejich práce a jejímu následnému knižnímu vydání. Z původně plánovaných tří dílů však nakonec vyšly jen dva, zahrnující Francii a Rakousko, a Rusko, Belgii a Švýcarsko.⁴¹

V letech 1863–1872 působil profesor Hohegger v redakci časopisu *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, na jehož stránkách publikoval mj. články vztahující se k bojům o reformu středního školství.⁴² Byl také iniciátorem prvního setkání učitelů vídeňských škol (gymnázíí i reálék), které mělo napomoci překonat „velké vzdálenosti i izolovanost jednotlivých ústavů“. Vznik spolku učitelů vídeňských gymnázíí a samostatných reálék, nazvaného *Die Mittelschule*, byl pak již jen završením jeho organizačních snah i jednání s ministerstvem kultu a vyučování. Dle přijatých stanov byla činnost spolku soustředěna na „die Veranstaltung regelmäßiger Versammlungen, in denen von einzelnen Vereinsmitgliedern Vorträge über pädagogisch-didaktische oder wissenschaftliche Fragen gehalten werden, an welche sich nach Umständen Discussionen anschließen können, und durch diese Vorträge und Discussionen Förderung der Interessen der Gymnasien und Realschulen.“⁴³ Franz Hohegger byl také zvolen prvním prezidentem spolku.

Jeho neúnavná organizační i vědecká činnost, za kterou mu v roce 1869 byl udělen titul vládního rady, byla od počátku sedmdesátých let 19. století stále častěji přerušována narůstajícími zdravotními problémy, které nakonec vedly k dlouhodobé zdravotní dovolené (druhý semestr 1873, první semestr

⁴⁰ Viz *Verhandlungen der Gymnasial-Enquête-Commission im Herbst 1870*. Wien 1871.

⁴¹ HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas*. 1. Band. *Das Unterrichtswesen Frankreichs und Oesterreichs*. Wien 1867; TÍŽ: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas*. 2. Band. *Das Unterrichtswesen Russlands und Belgiens. Das Unterrichtswesen der Schweiz*. Wien 1868.

⁴² Viz přiložený seznam jeho prací.

⁴³ H. R.: „*Die Mittelschule*“, *Verein der Lehrer an den Gymnasien und selbstständigen Realschulen Wiens*. *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, 12. Jhg., 1861, s. 507–508.

1873/74) i jeho penzionování. Následující dva roky strávil v ústavu pro chomyslné v Halle v Tyrolích, kde také 27. září 1875 zemřel.

Závěrem lze konstatovat, že životní peripetie profesora Franze Hoheggera mapují víceméně vývoj rakouského středního i vysokého školství 19. století. Počátky jeho školní docházky se všemi nedostatky zkonstatělého konzervativního pojetí vzdělání zasahovaly ještě do doby před rokem 1848. Až „jaro národů“ poskytlo mladému adeptu učitelství možnost vzdělání založeného na „Lehr- und Lernfreiheit“ i perspektivu lepšího odborného i pedagogického uplatnění, kterou naplnil na postech univerzitního profesora v Pavii a Praze i středoškolského učitele na gymnáziích v Prešpurku a Vídni.

Seznam prací Franze Hoheggera:⁴⁴

1845

Suleika. Ein Drama. Wien 1845.

1852

Homeri Iliadis epitome. Vindobonae 1852.

1853

De orationum in veterum historiis origine et vi brevis commentatio. Drittes Programm des k. k. katholischen Gymnasiums in Pressurg am Schlusse des Schuljahres 1853, s. 3–12.

De satirae Horatianae origine et natura brevis commentatio. Programm der k. k. Theresianischen Akademie in Wien am Schlusse des Schuljahres 1853.

Homeri Iliadis epitome ad usum scholarum. Vindobonae 1853. XII u. 164 s.

1854

Homeri Iliadis Epitome. Pars altera. Iliadis XI–XXIV. Ed. F. Hohegger. Vindobonae 1854.

Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 5. Jhg., 1854, s. 799–810 (Franz Hohegger).⁴⁵

⁴⁴ Seznam zde uvedených prací byl vyhotoven autorkou článku dle jí dostupných informací. Není tedy zcela vyčerpávající a bude ještě průběžně doplňován. Důvodem jeho uvedení jako přílohy článku je skutečnost, že neexistuje oficiální seznam jeho prací.

⁴⁵ Jedná se o recenzi, kterou sám napsal na svoji knihu.

Die Klagen über die mangelhaften Leistungen im Latein an unseren jetzigen Gymnasien. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 5. Jhg., 1854, s. 845–872.

1858

Noch ein Wort zur Lateinfrage. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 9. Jhg., 1858, s. 449nn.

1859

Über die Übung im Lateinsprechen am Gymnasium. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 10. Jhg., 1859, s. 368–372.

Homeri Iliadis Epitome, Pars II. In usum scholarum ed. F. Hochegger. Wien 1859.

1861

Ein Vorschlag zur Reform des österreichischen Gymnasialwesens vom Standpunkte Polyglotter Schulen. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 12. Jhg., 1861, s. 749–758.

Die Unterrichtsfrage vor dem Reichsrathe. Ein Beitrag zur Verständigung von einem Schulmanne aus Tirol. Wien 1861.

1863

Das System der Bifurcation. (Zweiteilung des mittleren Unterrichtes in seiner geschichtlichen Entwicklung.) Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 14. Jhg., 1863, s. 487–542.

Prinzipielle Schulfragen. Erörtert mit besonderer Bezugnahme auf die Schrift „Der öffentliche Unterricht im Lichte der Verfassung“, Salmayer & Comp. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 14. Jhg., 1863, s. 661–688.

Bemerkungen zu Hrn. A. Wilhelm's Aufsatz „Ueber die Einrichtung der Maturitätsprüfungen“. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 14. Jhg., 1863, s. 769–779.

Die österreichischen Gymnasien. Österreichische Revue. I. Band, 1863, s. 62nn.

1864

Entgegnung auf die drei vorstehenden Aufsätze „Zur Frage über die Form der Maturitätsprüfungen“. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 15. Jhg., 1864, s. 196–207.

1866

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. I. Oesterreich*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 17. Jhg., 1866, s. 49–78; II. Russland. Tamtéž, s. 121–156, 273–290; III. Frankreich. Tamtéž, s. 493–542, 636–686, 749–766.

Zur Erinnerung an die feierliche Eröffnung des neuen k. k. akademischen Gymnasiums in Wien. Den 17. Oktober im Jahre des Heiles 1866. Wien, Selbstverlag des k. k. akademischen Gymnasiums 1866.

1867

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. IV. Belgien*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 18. Jhg., 1867, s. 511–529; V. Holland. Tamtéž, s. 735–761.

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. 1. Band. Das Unterrichtswesen Frankreichs und Oesterreichs*. Wien 1867.

1868

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. Schweiz*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 19. Jhg., 1868, s. 49–78, 197–237, 385–399, 459–465; *Die Volksschule in Württemberg und Baden*. Tamtéž, s. 685–716, 762–795; *Das Volksschulwesen Badens*. Tamtéž, s. 762–795.

Homeri Iliadis Epitome. Wien 1868.

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. 2. Band. Das Unterrichtswesen Russlands und Belgiens. Das Unterrichtswesen der Schweiz*. Wien 1868.

1870

HOCHEGGER, Franz – BEER, Adolf: *Die Fortschritte des Schulwesens in den Culturstaaten Europas. Holland*. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 21. Jhg., 1870, s. 194–214.

Homeri Iliadis epitome. Wien 1870.

1871

Der Lehrerstand an den höheren Schulen. Mit besonderer Beziehung auf Österreich. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 22. Jhr., 1871, s. 289–299, 370–391, 471–479.

1880

Homerus, Iliadis epitome Francisci Hoheggeri. In usum scholarum edidit Josephus Zechmeister. Pars prior: Il. IX–X. 2. Aufl. Vindobonae 1880.

1882

Homeri Iliadis epitome Francisci Hoheggeri. In usum scholarum iterum edidit Augustinus Scheindler. Pars altera: Il. XI–XXIV. Vindobonae 1882. XXXIII u. 252 s.

1888

Homeri Iliadis epitome Francisci Hoheggeri. In usum scholarum tertium edidit Augustinus Scheindler. Pars prior (A–K); Pars altera (Λ–Ω). Vindobonae 1888. XXXIV u. 160 s.; XXI u. 252 s.

1890

Homeri Iliadis Epitome Francisci Hoheggeri. In usum scholarum tertium edidit Augustinus Scheindler. Pars prior: Iliadis I–X. Wien 1890. XXIV u. 160 s.

Homeri Iliadis Epitome Francisci Hoheggeri. In usum scholarum tertium edidit Augustinus Scheindler. Pars altera: Iliadis XI–XXIV. Wien 1890. XXI u. 252 s.

1921

Homeri Iliadis epitome. Pars prior: Il. I–X. Franz Hohegger und August Scheindler (Hrsg.). 11. Aufl. Znaim, Loos 1921. XXVIII u. 160 s.

Recenze Franze Hoheggera:**1853**

Grammatica della lingua greca del prof. Giuseppe Emo. Venezia 1851, 1853. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 4. Jhg., 1853, s. 786–793.

Cornelius Nepos. Per le scuole nec comentii italiani compilati dal prof. Vincenzo de Castro. Milano e Lodi 1852. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 4. Jhg., 1853, s. 572–577.

1854

Grammatica della lingua greca del prof. Giuseppe Emo. Venezia 1854. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 5. Jhg., 1854, s. 302–305.

Spiess, F.: *Teorica delle forme greche per principianti*. Trento 1853. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 5. Jhg., 1854, s. 702–702.

Wolf, St.: *Die Flexion des griechischen Verbums. Zu der Schulgrammatik des Prof. Curtius. I. Abtheilung*. Brünn. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 5. Jhg., 1854, s. 704–705.

1855

Italianische Grammatiken der griechischen Sprache. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 6. Jhg., 1855, s. 464–473.

Schenkl, Karl: *Chrestomatie aus Xenophon, aus der Kyropädeia, der Anabasis, der Erinnerungen an Sokrates zusammengestellt und mit erklärenden Anmerkungen und einem Wörterbuche versehen*. Wien 1855. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 6. Jhg., 1855, s. 733–737.

1856

Lateinische Elementarbücher I. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 7. Jhg., 1856, s. 771–785; II. Tamtéž, s. 844–854.

Teipel, Friedrich: *Praktische Anleitung zum Übersetzen aus dem Deutschen ins Lateinische. Erster Theil*. Padeborn 1855. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 7. Jhg., 1856, s. 554–559.

1859

Wolf, Stephan: *Lateinisches Übungsbuch für die erste Classe der k. k. österreichischen Gymnasien*. Wien 1859. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 10. Jhg., 1859, s. 715–719.

1860

Wolf, Stephan: *Lateinisches Übungsbuch für die zweite Classe der österreichischen Gymnasien*. Wien 1859. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 11. Jhg., 1860, s. 355–361.

1865

Wiese, Ludwig: *Das höhere Schulwesen in Preussen. Historisch-statistische Darstellung*. Berlin 1865. In: Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 16. Jhg., 1865, s. 191–201.

RESUMÉ

*PROFESOR DR. FRANZ HOCHEGGER, ŘÁDNÝ PROFESOR KLASICKÉ FILOLOGIE
NA KARLO-FERDINANDOVĚ UNIVERZITĚ V PRAZE,
ŘEDITEL AKADEMICKÉHO GYMNÁZIA VE VÍDNI*

Životní dráha středo- a vysokoškolského učitele dr. Franze Hocheggera odráží peripetie školství i jeho reforem v rakouské monarchii v druhé polovině 19. století. Franz Hochegger po krátké epizodě soukromého učitele a studiu klasických jazyků na filozofické fakultě ve Vídni usiloval zpočátku o dráhu vysokoškolského učitele, kterou na jeden rok spojil s Karlo-Ferdinandovou univerzitou v Praze. Většina jeho pedagogických i vědeckých aktivit se ale váže k střednímu školství. Jako ředitel Akademického gymnázia ve Vídni se zasloužil nejen o rozvoj této školy, ale zejména o prosazování reformy výuky na gymnáziích, a to jak formou publikační činnosti zejména v časopisu *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*, tak osobní iniciativou při založení spolku učitelů středních škol ve Vídni s názvem *Mittelschule*. Předkládaná studie podává nástin jeho života i přehled školních i mimoškolních aktivit.

Klíčová slova: dějiny školství, dějiny klasické filologie, klasické jazyky, Franz Hochegger

SUMMARY

*PROFESSOR DR. FRANZ HOCHEGGER, A REGULAR PROFESSOR
OF THE CLASSICAL PHILOLOGY AT THE CHARLES-FERDINAND UNIVERSITY
IN PRAGUE, A DIRECTOR OF THE ACADEMIC GRAMMAR SCHOOL IN VIENNA*

The life story of a secondary and university teacher Dr. Franz Hochegger reflects problems of the education and its reforms in the Austrian monarchy in the second half of the 19th century. After the short practice as a private teacher and a study of classical languages at the Philosophical Faculty in Vienna, Franz Hochegger attempted to become a university teacher – this part of his life was interconnected with the Charles-Ferdinand University in Prague for a year. However, the majority of his pedagogical and research activities is related to the secondary education. As a director of the Academic Grammar School in Vienna, he contributed to not only a development of this

school but also to pressing reforms of teaching at grammar schools through either publication activities in the journal *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien* or the personal initiative in the establishment of the society of secondary school teachers in Vienna called *Mittelschule*. The presented study outlines his life story and moreover, his school as well as extracurricular activities.

Keywords: History of education, history of Classical Philology, classical languages, Franz Hohegger

Translated by Mgr. Hana Ferencová

PhDr. Karla Vymětalová
Ústav historických věd
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Slezská univerzita v Opavě
Masarykova třída 343/37
746 00 Opava
Česká republika
e-mail: K.Vymetalova@seznam.cz